

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 19. decembra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Články 56 a 57 ZFEÚ – Slobodné poskytovanie služieb – Smernica 96/71/ES – Uplatniteľnosť – Článok 1 ods. 3 písm. a) – Vysielanie pracovníkov uskutočnené v rámci poskytovania služieb – Poskytovanie služieb v medzinárodných vlakoch – Vnútroštátna právna úprava, ktorá ukladá administratívne povinnosti v súvislosti s vysielaním pracovníkov“

Vo veci C-16/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko) z 15. decembra 2017 a doručený Súdnemu dvoru 9. januára 2018, ktorý súvisí s konaním:

Michael Dobersberger

proti

Magistrat der Stadt Wien,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr J.-C. Bonichot, M. Vilaras, E. Regan, M. Safjan a S. Rodin, sudcovia L. Bay Larsen (spravodajca), T. von Danwitz, C. Toader, D. Šváby, C. Vajda, F. Biltgen, K. Jürimäe a C. Lycourgos,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 12. marca 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- M. Dobersberger, v zastúpení: A. Werner, Rechtsanwältin,
- rakúska vláda, v zastúpení: J. Schmoll a G. Hesse, splnomocnení zástupcovia,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil a J. Pavliš, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, pôvodne v zastúpení: T. Henze a D. Klebs, neskôr D. Klebs, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: R. Coesme a E. de Moustier, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, G. Koós a M. M. Tátrai, splnomocnení zástupcovia,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Kellerbauer a L. Malferrari, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. júla 2019,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 56 a 57 ZFEÚ, ako aj smernice 96/71/ES Európskeho Parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (Ú. v. ES L 18, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/002, s. 431), najmä jej článku 1 ods. 3 písm. a).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú pán Michael Dobersberger a Magistrat der Stadt Wien (mesto Viedeň, Rakúsko), ktorý sa týka správnych sankcií trestnej povahy uložených pánovi Dobersbergerovi za viaceré porušenia správnych povinností stanovených ustanoveniami rakúskeho práva sociálneho zabezpečenia upravujúcimi vysielanie pracovníkov na územie tohto členského štátu.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa odôvodnenia 15 smernice 96/71 „malo [by sa] zakotviť, aby v určitých jasne definovaných prípadoch montáže a/alebo inštalácie tovaru neplatili ustanovenia o minimálnych mzdových tarifách a minimálnej ročnej dĺžke platenej dovolenky“.
- 4 Článok 1 tejto smernice s názvom „Rozsah“ stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na podniky zriadené v členskom štáte, ktoré v rámci poskytovania nadnárodných služieb vysielajú pracovníkov, v súlade s odsekom 3, na územie členského štátu.

2. Táto smernica sa nevzťahuje na podniky obchodného morského loďstva, pokiaľ ide o ich pracovníkov vysielaných na more.

3. Táto smernica platí vtedy, ak podniky uvedené v odseku 1 prijímú niektoré z nasledovných nadnárodných opatrení:

- a) vysielanie pracovníkov na územie členského štátu v rézii a pod vedením podniku na základe zmluvy uzavretej medzi vysielajúcim podnikom a stranou pôsobiacou na území daného členského štátu, pre ktorú sú služby určené, za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah,

alebo

- b) vysielanie pracovníkov do organizácie alebo podniku v skupinovom vlastníctve na území členského štátu, za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah,

alebo

c) prenájom pracovníkov zo strany podniku, ktorý je dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľskou agentúrou, užívateľskému podniku zriadenému alebo činnému na území členského štátu za predpokladu, že medzi takým dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľom práce a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah.

...“

5 Článok 2 uvedenej smernice s názvom „Definície“ znie takto:

„1. Na účely tejto smernice ‚vyslaný pracovník‘ znamená pracovníka, ktorý počas vymedzeného obdobia vykonáva prácu na území iného členského štátu, než štát, v ktorom bežne pracuje.

2. Na účely tejto smernice platí definícia pracovníka, používaná v zmysle práva toho členského štátu, na ktorého územie je pracovník vyslaný.“

6 Článok 3 smernice 96/71, nazvaný „Vzťahy a podmienky zamestnania“ [pracovné podmienky a podmienky zamestnania – *neoficiálny preklad*], stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podniky podľa článku 1 ods. 1, bez ohľadu na rozhodné právo pre pracovnoprávne vzťahy, zaručili pracovníkom, vyslaným na územie členských štátov, nasledujúce pracovné podmienky, platné v členskom štáte vykonávania práce a zakotvené:

– v zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach

a/alebo

– v kolektívnych zmluvách alebo v arbitrážnych nálezoch vyhlásených za všeobecne uplatniteľné v zmysle odseku 8, pokiaľ sa týkajú činností uvádzaných v prílohe:

- a) maximálna dĺžka pracovného času a minimálna doba odpočinku;
- b) minimálna ročná dĺžka platenej dovolenky;
- c) minimálne mzdové tarify vrátane sadzby za nadčasy; toto sa nevzťahuje na zamestnanecké systémy doplnkového dôchodkového poistenia;
- d) podmienky prenájmu pracovníkov, najmä dodanie pracovníkov podnikmi pre dočasné zamestnávanie;
- e) zdravie, bezpečnosť a hygiena pri práci;
- f) ochranné opatrenia, týkajúce sa podmienok zamestnávania tehotných žien alebo žien, ktoré nedávno porodili, detí a mladistvých;
- g) rovnaké zaobchádzanie medzi mužmi a ženami a iné protidiskriminačné ustanovenia.

...

2. V prípade počiatočnej montáže a/alebo prvej inštalácie tovaru, ktorá je integrálnou súčasťou zmluvy o dodávke tovaru a je potrebná pre uvedenie dodaného tovaru do užívania a vykonávaná školenými pracovníkmi a/alebo odborníkmi dodávateľského podniku prvý pododsek odseku 1 písm. b) a c) sa nepoužije, ak doba ich vyslania nepresahuje osem dní.

Toto ustanovenie však neplatí pre oblasť stavebných prác uvedených v prílohe.

3. Členské štáty sa môžu, po porade so zamestnávateľmi a pracovníkmi a v súlade s obvyklými zvyklosťami a praxou jednotlivých členských štátov, rozhodnúť nepoužiť prvý pododsek odseku 1 písm. c) v prípadoch podľa článku 1 ods. 3 písm. a) a b), ak doba vyslania nepresahuje jeden mesiac.

4. Členské štáty môžu v súlade s vnútroštátnymi právnymi normami a/alebo praxou stanoviť možnosť poskytovania výnimiek z prvého pododseku odseku 1 písm. c) v prípadoch uvádzaných v článku 1 ods. 3 písm. a) a b) a z rozhodnutia členského štátu v zmysle odseku 3 tohto článku, a to prostredníctvom kolektívnych zmlúv v zmysle odseku 8 tohto článku, týkajúcich sa jedného alebo viacerých oblastí činnosti, v ktorých doba vyslania nepresahuje 1 mesiac.

5. Členské štáty môžu stanoviť možnosť výnimky z ustanovení prvého pododseku odseku 1 písm. b) a c) v prípadoch podľa článku 1 ods. 3 písm. a) a b) na základe skutočnosti, že ide o nevýznamné množstvo práce.

Členské štáty, ktoré využijú možnosť podľa prvého pododseku ustanovia kritériá, ktoré musí práca spĺňať, aby bola uznaná ako „nevýznamná“.

...

7. Odseky 1 až 6 nebudú brániť uplatneniu pracovných podmienok výhodnejších pre pracovníka.

...

10. Táto smernica nevylučuje, aby členské štáty v súlade so zmluvou a na základe rovnosti zaobchádzania uplatňovali pre vnútroštátne podniky a na podniky ostatných štátov nasledujúce:

- pracovné podmienky v záležitostiach iných, než sú uvádzané v prvom pododseku odseku 1, pokiaľ ide o ustanovenia politiky verejného poriadku,
- pracovné podmienky, ktoré boli zakotvené v kolektívnych zmluvách alebo arbitrážnych nálezo[ch] v zmysle odseku 8 a týkajú sa iných činností, než sú uvedené v prílohe.“

Rakúske právo

- 7 § 7b Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz (zákon o prispôsobení práva pracovných zmlúv, BGBl., 459/1993) v jeho znení uverejnenom v BGBl. I, 152/2015 (ďalej len „AVRAG“), ktorý bol prijatý s cieľom prebrať smernicu 96/71 do vnútroštátneho práva, bol formulovaný takto:

„Žaloba proti zahraničným zamestnávateľom so sídlom v členskom štáte Únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru

1. Pracovník, ktorý je zamestnávateľom so sídlom v inom členskom štáte Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru než v Rakúsku, vyslaný s cieľom vykonávať prácu v Rakúsku, má počas doby vyslania a bez vplyvu na zákonné ustanovenia uplatniteľné na pracovný vzťah automaticky právo na

- (1) prinajmenšom zákonom stanovenú odmenu určenú právnym predpisom alebo kolektívnou zmluvou, ktorá má byť na pracovisku vyplatená porovnateľným pracovníkom zo strany porovnateľných zamestnávateľov...;

...

Osoba, ktorá má svoje sídlo v inom členskom štáte Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru než Rakúsko, má, pokiaľ ide o odseky 3 až 5 a 8, [ako aj] § 7d ods. 1..., postavenie zamestnávateľa, pokiaľ ide o pracovníkov, ktorí majú byť k dispozícii a ktorí sú vyslaní do Rakúska na účely výkonu práce. ...

...

3. Zamestnávateľa v zmysle odseku 1 sú aspoň jeden týždeň pred začatím výkonu predmetnej práce povinní ohlásiť využívanie pracovníkov, ktorí boli vyslaní na účely výkonu práce v Rakúsku, ústrednej koordinačnej službe na kontrolu ilegálnej práce...

4. Ohlásenie uvedené v odseku 3 sa musí vykonať oddelene pre každé vyslanie a musí obsahovať tieto údaje:

(1) meno, adresu a profesijnú licenciu alebo predmet podnikania zamestnávateľa v zmysle odseku 1...;

...

(6) celkové obdobie, na ktoré sa vzťahuje vyslanie, ako aj začiatok a predvídanú dĺžku zamestnania rôznych pracovníkov v Rakúsku, obvyklé podmienky trvania a miesto práce dohodnuté pre rôznych pracovníkov;

(7) výšku odmeny pre rôznych pracovníkov podľa rakúskych právnych ustanovení a začiatok pracovného pomeru so zamestnávateľom;

(8) miesto (presnú adresu) zamestnania v Rakúsku (tiež iné miesta pôsobenia v Rakúsku);

(9) druh činnosti a použitie pracovníka s prihliadnutím na relevantnú rakúsku kolektívnu zmluvu;

...

5. Keďže nie je povinné prihlásiť vyslaných pracovníkov na účely sociálneho zabezpečenia v Rakúsku, zamestnávateľa v zmysle odseku 1 musia na mieste výkonu práce (alebo pôsobenia) na území Rakúska uchovávať dostupné dokumenty týkajúce sa prihlásenia pracovníka na účely sociálneho zabezpečenia [formulár sociálneho zabezpečenia E 101 podľa nariadenia [Rady] (EHS) č. 1408/71 [zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, 1971, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35)], formulár sociálneho zabezpečenia A 1 podľa nariadenia [Európskeho parlamentu a Rady] (ES) č. 883/04 [z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72)], ako aj kópiu vyhlásenia uvedeného v odsekoch 3 a 4, alebo ich musia priamo sprístupniť v elektronickej podobe útvarom orgánu zodpovedného za výber príspevkov...“

8. Pokiaľ ide o povinnosť sprístupniť dokumenty týkajúce sa mzdy, § 7d AVRAG, ktorý tiež preberá smernicu 96/71 do vnútroštátneho práva, najmä stanovuje, že počas celej doby vyslania musia zamestnávateľa na mieste výkonu práce uchovávať v nemeckom jazyku pracovnú zmluvu alebo dohodu o poskytovaní služieb, výplatnú pásku, doklad o vyplatení mzdy alebo o bankových prevodoch, mzdové výkazy, pracovné výkazy, výkazy odpracovaných hodín a dokumenty o zaradení do platovej triedy, aby sa dalo overiť, že vyslaný pracovník počas obdobia pracovného pomeru poberá mzdu, ktorá mu prináleží podľa právnych predpisov.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

9. Österreichische Bundesbahnen (rakúske spolkové železnice, ďalej len „ÖBB“) zadali na obdobie rokov 2012 – 2016 zákazku na poskytovanie služieb prevádzkovania reštauračných vagónov alebo boardservisu na niektorých zo svojich vlakov spoločnosti D. GmbH, ktorej sídlo sa nachádza

v Rakúsku. Vykonávanie tejto zákazky však zabezpečovala spoločnosť Henry am Zug Kft. (ďalej len „H. Kft.“), spoločnosť zriadená podľa maďarského práva so sídlom v Maďarsku, prostredníctvom radu zmlúv o subdodávke zahŕňajúcich H. GmbH, ktorej sídlo je tiež v Rakúsku.

- 10 H. Kft. zabezpečovala poskytovanie služieb na určitých vlakoch ÖBB spájajúcich Salzburg (Rakúsko) alebo Mníchov (Nemecko) s Budapešťou (Maďarsko) ako stanicou odjazdu alebo konečnou stanicou prostredníctvom pracovníkov s bydliskom v Maďarsku, z ktorých väčšinu poskytovala spoločnosti H. Kft. iná maďarská spoločnosť, a zvyšok boli pracovníci priamo zamestnaní spoločnosťou H. Kft.
- 11 Všetci pracovníci pridelení na poskytovanie týchto služieb mali svoje bydlisko, svoje sociálne poistenie a centrum životných záujmov v Maďarsku a začínali aj končili svoju službu v Maďarsku. V Budapešti museli prebrať tovary, a to potraviny a nápoje, ktoré tam boli skladované, a naložiť ich do vlakov. V Budapešti boli tiež povinní vykonať kontroly stavu zásob a výpočet obratu. Všetka práca, ktorej sa týka konanie vo veci samej, s výnimkou práce vykonanej vo vlakoch tak bola vykonaná v Maďarsku.
- 12 V nadväznosti na kontrolu uskutočnenú 28. januára 2016 na hlavnej stanici vo Viedni (Rakúsko) bol pán Dobersberger, konateľ spoločnosti H. Kft., uznaný za vinného v jeho postavení zamestnávateľa pracovníkov maďarskej národnosti vyslaných touto spoločnosťou na rakúske územie s cieľom vykonávať služby boardservisu v určitých vlakoch ÖBB z dôvodu, že uvedená spoločnosť:

„1. v rozpore s § 7b ods. 3 AVRAG v lehote jedného týždňa pred začatím výkonu práce v Rakúsku neoznámila uvedenú skutočnosť týkajúcu sa vyslaných pracovníkov príslušnému rakúskemu orgánu;

2. v rozpore s § 7b ods. 5 AVRAG na mieste výkonu práce na štátnom území nemala k dispozícii doklady o prihlásení pracovníkov na účely sociálneho zabezpečenia a

3. v rozpore s § 7d ods. 1 AVRAG na uvedenom mieste výkonu práce nemala k dispozícii pracovnú zmluvu, doklady o úhrade mzdy a doklady o zaradení v mzdovej tarife v nemeckom jazyku.“

- 13 V dôsledku toho boli páni Dobersbergerovi uložené správne sankcie trestnoprávnej povahy.
- 14 Pán Dobersberger napadol tieto sankcie na Verwaltungsgericht Wien (Správny súd Viedeň, Rakúsko), ktorý zamietol opravný prostriedok. Pán Dobersberger podal proti rozsudku Verwaltungsgericht Wien (Správny súd Viedeň) opravný prostriedok „Revision“ na vnútroštátny súd Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd, Rakúsko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 15 Vnútroštátny súd sa domnieva, že riešenie sporu, o ktorom rozhoduje, vyvoláva otázky výkladu smernice 96/71 a osobitne jej článku 1 ods. 3 písm. a), ako aj článkov 56 a 57 ZFEÚ.
- 16 Za týchto okolností Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Zahŕňa oblasť pôsobnosti smernice 96/71..., osobitne jej článok 1 ods. 3 písm. a), aj poskytovanie služieb, akými je zabezpečovanie jedál a nápojov cestujúcim, boardservis alebo čistiace služby prostredníctvom zamestnancov podniku poskytujúceho služby so sídlom vo vysielajúcom členskom štáte (Maďarsko) v rámci plnenia zmluvy so železničným podnikom so sídlom v prijímajúcom členskom štáte (Rakúsko), ak sa tieto služby poskytujú v medzinárodných vlakoch, ktoré jazdia aj cez prijímajúci členský štát?

2. Zahŕňa článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71 aj prípad, keď podnik poskytujúci služby so sídlom vo vysielajúcom členskom štáte poskytuje služby uvedené v otázke 1 nie v rámci plnenia zmluvy so železničným podnikom so sídlom v prijímajúcom členskom štáte, v prospech ktorého sa tieto služby

v konečnom dôsledku uskutočňujú (príjemca služieb), ale v rámci plnenia zmluvy s ďalším podnikom so sídlom v prijímajúcom členskom štáte, ktorý je v zmluvnom vzťahu (subdodávateľský reťazec) s týmto železničným podnikom?

3. Zahŕňa článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71 aj prípad, keď podnik poskytujúci služby so sídlom vo vysielajúcom členskom štáte na účely poskytovania služieb uvedených v otázke 1 nenasadzuje vlastných pracovníkov, ale pracovníkov iného podniku, ktorí mu boli prenechaní ešte vo vysielajúcom členskom štáte?
4. Bez ohľadu na odpovede na otázky 1 až 3, bráni právo Únie, najmä zásada slobodného poskytovania služieb (články 56 a 57 ZFEÚ), vnútroštátnej právnej úprave, ktorá povinne ukladá podnikom, ktoré vysielajú pracovníkov na územie iného členského štátu na účely poskytovania služieb, povinnosť dodržiavať pracovné podmienky a podmienky zamestnania v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 96/71, ako aj súvisiace záväzky (najmä tie, ktoré sa týkajú oznamovania cezhraničného vyslania pracovníkov príslušnému verejnému orgánu prijímajúceho členského štátu, ako aj prechovávanía dokladov o výške odplaty a o prihlásení týchto pracovníkov na účely sociálneho zabezpečenia) aj pre tie prípady, v ktorých, po prvé, cezhranične vyslaní pracovníci patria do cestujúceho personálu cezhranične pôsobiaceho železničného podniku alebo podniku, ktorý vo svojich vlakoch prekračujúcich hranice členských štátov poskytuje služby typické pre železničný podnik (poskytovanie jedál a nápojov cestujúcim, boardservis), a v ktorých, po druhé, medzi vysielajúcim podnikom a príjemcom služby pôsobiacim v inom členskom štáte pre takéto vyslanie neexistuje buď vôbec žiadna zmluva o poskytovaní služieb, alebo prinajmenšom neexistuje žiadna zmluva medzi vysielajúcim podnikom a príjemcom služby pôsobiacim v inom členskom štáte, lebo povinnosť plnenia vysielajúceho podniku voči príjemcovi služby pôsobiacemu v inom členskom štáte vychádza zo subdodávateľských zmlúv (subdodávateľský reťazec), a v ktorých, po tretie, vyslaní pracovníci nie sú v pracovnom pomere s vysielajúcim podnikom, ale v pracovnom pomere s tretím podnikom, ktorý svojich pracovníkov prenechal vysielajúcemu podniku ešte v členskom štáte sídla vysielajúceho podniku?“

O prípustnosti prvých troch prejudiciálnych otázok

- 17 Francúzska vláda má pochybnosti o prípustnosti prvých troch prejudiciálnych otázok s poukázaním na rozsudok z 3. decembra 2014, *De Clercq a i.* (C-315/13, EU:C:2014:2408), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že smernica 96/71 sa neuplatňuje na vnútroštátne spory, ktoré sa netýkajú priamo pracovných podmienok a podmienok zamestnania vyslaných pracovníkov, ale opatrení vykonaných vnútroštátnymi orgánmi s cieľom zabezpečiť dodržiavanie týchto pracovných podmienok a podmienok zamestnania. Zdá sa, že v prejednávanej veci ide o taký prípad.
- 18 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu právneho predpisu Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 10. decembra 2018, *Wightman a i.*, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 26 a citovaná judikatúra).
- 19 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí domnienka relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad právneho predpisu Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (pozri najmä rozsudok z 10. decembra 2018, *Wightman a i.*, C-621/18, EU:C:2018:999, bod 27 a citovanú judikatúru).

- 20 Ako to uviedol generálny advokát v bode 17 svojich návrhov, prejednávacia vec nezodpovedá žiadnemu z prípadov, v ktorých Súdny dvor môže odmietnuť odpovedať na prejudiciálne otázky. Okrem toho, ako to správne tvrdila nemecká vláda na pojednávaní pred Súdnym dvorom, rozsudok z 3. decembra 2014, *De Clercq a i.* (C-315/13, EU:C:2014:2408), sa týkal kontrolných opatrení na zabezpečenie dodržiavania vnútroštátnych ustanovení, ktorými sa preberá smernica 96/71, zatiaľ čo prvé tri prejudiciálne otázky v tejto veci sa týkajú samotnej uplatniteľnosti tejto smernice na poskytovanie takých služieb, o aké ide vo veci samej.
- 21 V tejto súvislosti treba ešte zdôrazniť, že ak nie je úplne zrejmé, že výklad právneho predpisu Únie nijako nesúvisí so skutočnosťou alebo predmetom sporu vo veci samej, námietka založená na neuplatniteľnosti tohto ustanovenia na spor vo veci samej nemá vplyv na prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale patrí do vecného preskúmania položených otázok (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júla 2019, *Kirschstein*, C-393/17, EU:C:2019:563, bod 28).
- 22 Z toho vyplýva, že prvé tri otázky sú prípustné.

O veci samej

O prvej až tretej otázke

- 23 Svojimi prvými tromi otázkami, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71 vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje na poskytovanie služieb boardservisu, čistenia alebo reštauračných služieb pre cestujúcich v rámci zmluvy uzatvorenej medzi podnikom so sídlom v jednom členskom štáte a podnikom so sídlom v inom členskom štáte, ktorý je zmluvne viazaný so železničným podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, ktoré sú vykonávané pracovníkmi prvého uvedeného podniku alebo pracovníkmi, ktorí mu boli poskytnutí podnikom, ktorý má sídlo tiež v prvom uvedenom členskom štáte, v medzinárodných vlakoch prechádzajúcich druhým členským štátom, ak títo pracovníci vykonávajú podstatnú časť práce súvisiacej s týmito službami na území prvého uvedeného členského štátu a začínajú alebo končia tam svoju službu.
- 24 Na úvod je potrebné pripomenúť, že sloboda poskytovať služby v oblasti dopravy nie je upravená ustanovením článku 56 ZFEÚ, ktorý sa týka slobodného poskytovania služieb vo všeobecnosti, ale je upravená osobitným ustanovením článku 58 ods. 1 ZFEÚ, podľa ktorého „slobodu poskytovať služby v oblasti dopravy upravujú ustanovenia hlavy o doprave“ (rozsudok z 22. decembra 2010, *Yellow Cab Verkehrsbetrieb*, C-338/09, EU:C:2010:814, bod 29 a citovaná judikatúra), a to články 90 až 100 ZFEÚ.
- 25 Služby v oblasti dopravy zahŕňajú nielen všetky fyzické akty presunu osôb alebo tovaru z jedného miesta do druhého prostredníctvom dopravného prostriedku, ale aj akúkoľvek službu, ktorá, aj keď je k takémuto aktu len doplnková, je neoddeliteľne spojená s týmto aktom [pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. októbra 2015, *Grupo Itevelesa a i.*, C-168/14, EU:C:2015:685, body 46 a 47, ako aj stanovisko 2/15 (Dohoda o voľnom obchode so Singapurom) zo 16. mája 2017, EU:C:2017:376, bod 61].
- 26 Služby, ako je boardservis, čistenie alebo reštauračné služby poskytované vo vlakoch, aj keď majú vo vzťahu k službe osobnej dopravy vo vlakoch doplnkovú povahu, nie sú s touto službou vnútorne spojené. Takáto dopravná služba sa totiž môže uskutočniť nezávisle od uvedených doplnkových služieb.

- 27 Z toho vyplýva, že také služby, ktoré nepatria pod ustanovenia hlavy Zmluvy o FEÚ týkajúce sa dopravy, patria pod články 56 až 62 ZFEÚ, ktoré sa týkajú služieb, s výnimkou článku 58 ods. 1 ZFEÚ, a preto sa na nich môže vzťahovať smernica 96/71, ktorá bola prijatá na základe článku 57 ods. 2 a článku 66 ES týkajúcich sa služieb.
- 28 Treba však overiť, či takéto služby, pokiaľ sa poskytujú za takých okolností, o aké ide vo veci samej, patria do pôsobnosti tejto smernice, ako ju vymedzuje článok 1 tejto smernice.
- 29 V tejto súvislosti z článku 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71, na ktorý vnútroštátny súd vo svojich prvých troch otázkach konkrétne poukazuje, vyplýva, že táto smernica sa uplatňuje najmä na situáciu, keď podnik usadený v členskom štáte vysiela v rámci poskytovania nadnárodných služieb pracovníkov na vlastný účet a pod svojím vedením na územie iného členského štátu v rámci zmluvy uzavretej medzi vysielačím podnikom a subjektom, ktorému je určené poskytovanie služieb, ktorý vykonáva činnosť v poslednom uvedenom štáte, pokiaľ existuje pracovnoprávny vzťah medzi týmto podnikom a pracovníkom počas obdobia vyslania (rozsudok z 3. apríla 2008, Rüffert, C-346/06, EU:C:2008:189, bod 19).
- 30 Podľa článku 2 ods. 1 uvedenej smernice „na účely tejto smernice ‚vyslaný pracovník‘ znamená pracovníka, ktorý počas vymedzeného obdobia vykonáva prácu na území iného členského štátu, než štát, v ktorom bežne pracuje“.
- 31 V tejto súvislosti sa pracovník vzhľadom na smernicu 96/71 nemôže považovať za vyslaného na územie členského štátu, ak výkon jeho práce nevykazuje dostatočný vzťah s týmto územím. Tento výklad vyplýva zo štruktúry smernice 96/71, a najmä jej článku 3 ods. 2 v spojení s jej odôvodnením 15, ktorá v prípade plnení veľmi obmedzenej povahy na území, na ktoré sú dotknutí pracovníci vyslaní, stanovuje, že ustanovenia tejto smernice týkajúce sa minimálnej mzdovej tarify a minimálnej dĺžky ročnej platenej dovolenky sa neuplatnia.
- 32 Navyše rovnaká logika je podkladom fakultatívnych výnimiek uvedených v článku 3 ods. 3 a 4 smernice 96/71.
- 33 Pracovníci, ako sú pracovníci v konaní vo veci samej, ktorí vykonávajú podstatnú časť svojej práce v členskom štáte, v ktorom má sídlo podnik, ktorý ich prideliť na poskytovanie služieb v medzinárodných vlakoch, teda všetky činnosti patriace k tejto práci s výnimkou činnosti boardservisu vykonávanej počas pohybu vlaku a ktorí začínajú alebo končia svoju službu v tomto členskom štáte, neudržiavajú s územím členského štátu alebo štátov, ktorými tieto vlaky prechádzajú, dostatočné spojenie na to, aby sa považovali za „vyslaných“ v zmysle smernice 96/71.
- 34 V tejto súvislosti je nepodstatné, že na poskytovanie dotknutých služieb sa vzťahuje zmluva uzavretá medzi uvedeným podnikom a podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, ako je členský štát železničného podniku, a ktorý zase uzavrel zmluvu s týmto železničným podnikom, a že podnik poskytujúci služby prideliť na toto poskytovanie nie svojich vlastných pracovníkov, ale pracovníkov, ktorí mu boli daní k dispozícii podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, ako je jeho členský štát.
- 35 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvé tri otázky odpovedať, že článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71 sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na poskytovanie služieb boardservisu, čistenia alebo reštauračných služieb pre cestujúcich v rámci zmluvy uzatvorenej medzi podnikom so sídlom v jednom členskom štáte a podnikom so sídlom v inom členskom štáte, ktorý je zmluvne viazaný so železničným podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, ktoré sú vykonávané pracovníkmi prvého uvedeného podniku alebo pracovníkmi, ktorí mu boli poskytnutí podnikom, ktorý má sídlo tiež v prvom uvedenom členskom štáte, v medzinárodných vlakoch prechádzajúcich druhým členským štátom, ak títo pracovníci vykonávajú podstatnú časť práce súvisiacej s týmito službami na území prvého uvedeného členského štátu a začínajú alebo končia tam svoju službu.

O štvrtej prejudiciálnej otázke

- 36 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 56 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá pod hrozbou správnych sankcií trestnej povahy ukladá podniku so sídlom v členskom štáte, ktorý prideliuje svojich vlastných pracovníkov alebo pracovníkov, ktorí mu boli daní k dispozícii iným podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, na poskytovanie služieb boardservisu, čistenia alebo reštauračných služieb pre cestujúcich v medzinárodných vlakoch prechádzajúcich územím iného členského štátu, v rámci zmluvy uzatvorenej týmto prvým uvedeným podnikom s podnikom so sídlom v tomto inom členskom štáte, a konajúcemu ako subdodávateľ železničného podniku so sídlom tiež v uvedenom inom členskom štáte, dodržiavať pracovné podmienky a podmienky zamestnania v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 96/71, ktoré platia v poslednom uvedenom členskom štáte, a na príslušnom orgáne tohto členského štátu v lehote aspoň jedného týždňa pred začatím služby dotknutých pracovníkov ohlásiť zamestnávanie týchto pracovníkov a mať na miestach pôsobenia na území toho istého iného členského štátu k dispozícii jednak doklady o prihlásení pracovníkov na účely sociálneho zabezpečenia prvého členského štátu a jednak pracovné zmluvy, doklady o úhrade mzdy a doklady o zaradení v mzdovej tarife v úradnom jazyku iného členského štátu.
- 37 V tejto súvislosti z bodu 35 tohto rozsudku vyplýva, že článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71 sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na také služby, aké sú opísané v predchádzajúcom bode.
- 38 Za týchto okolností, a keďže, ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátna právna úprava uvedená v tejto štvrtej otázke má za špecifický cieľ prebrať túto smernicu a stanoviť súbor doplnkových povinností určených na kontrolu dodržiavania jej ustanovení, najmä v oblasti minimálnej mzdy, nie je potrebné odpovedať na túto otázku.

O trovách

- 39 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 3 písm. a) smernice 96/71/ES Európskeho Parlamentu a Rady zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb sa má vykladať v tom zmysle, že sa nevzťahuje na poskytovanie služieb boardservisu, čistenia alebo reštauračných služieb pre cestujúcich v rámci zmluvy uzatvorenej medzi podnikom so sídlom v jednom členskom štáte a podnikom so sídlom v inom členskom štáte, ktorý je zmluvne viazaný so železničným podnikom so sídlom v tom istom členskom štáte, ktoré sú vykonávané pracovníkmi prvého uvedeného podniku alebo pracovníkmi, ktorí mu boli poskytnutí podnikom, ktorý má sídlo tiež v prvom uvedenom členskom štáte, v medzinárodných vlakoch prechádzajúcich druhým členským štátom, ak títo pracovníci vykonávajú podstatnú časť práce súvisiacej s týmito službami na území prvého uvedeného členského štátu a začínajú alebo končia tam svoju službu.

Podpisy